Üstündağ A (2023). Annelerin çocuklarıyla ilgili sosyal medya paylaşımlarının ve çocuklarının dijital mahremiyetlerine ilişkin davranışlarının değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(1), 56-67.

Annelerin Çocuklarıyla İlgili Sosyal Medya Paylaşımlarının ve Çocuklarının Dijital Mahremiyetlerine İlişkin Davranışlarının Değerlendirilmesi

Evaluation of Mothers' Social Media Shares about Their Children and Their Behaviors Regarding Their Children's Digital Privacy

Alev Üstündağ[1]

Öz

Çalışma, annelerin sosyal medya ortamında çocuklarına ilişkin paylaşımlarını ve çocuklarının dijital mahremiyetlerine ilişkin davranışlarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubuna 15 anne bulunmaktadır. Araştırma görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiş ve görüşme tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanımı tercih edilmiştir. Verilerin toplanması için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nitel olarak gerçekleştirilen bu araştırmadan elde edilen verilerin analizinde betimsel bir yaklaşım benimsenmiş ve veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; çalışma grubunda bulunan annelerin neredeyse tamamının sosyal medya hesaplarından çocuklarının fotoğraflarını paylaştıkları belirlenmiştir. Ayrıca; annelerin daha çok mezuniyet, doğum günü, başarıların kutlanması ve mutlu olunan anlar gibi özel günlerin anılarına ait içerik oluşturmayı ve paylaşmayı tercih ettikleri görülmüştür. Annelerin çoğunlukla sosyal medya hesaplarını çocuk yetiştirme konusunda bilgi kaynağı olarak kullandıkları, sosyal medya hesaplarından yaptıkları paylaşımların çoğunlukla çocuklarını rahatsız ettiği ve çocuklarının dijital mahremiyetini korumak amacıyla çeşitli önlemler aldıkları da elde edilen diğer bulgular arasındadır.

Anahtar Kelimeler: *Sosyal Medya, Dijital Mahremiyet, Çocuk, Anne, Sharenting.*

Abstract

The study was carried out in order to examine the shares of mothers about their children in social media and their behaviors regarding their children's digital privacy. Qualitative research technique was used in the research. There are 15 mothers in the study group of the research. The research was carried out using the interview technique, and the use of semi-structured interview technique was preferred among the interview techniques. A semi-structured interview form was used to collect data. A descriptive approach was adopted in the analysis of the data obtained from this qualitative research, and the data were analyzed using the content analysis method. As a result of the research, it was determined that almost all of the mothers in the study group shared their children's photos from their social media accounts. Moreover; It has been observed that mothers mostly prefer to create and share the memories of special days such as graduation, birthday, celebration and happy moments. Other findings are that mothers mostly use their social media accounts as a source of information about raising children, that their social media accounts mostly disturb their children, and that they take various measures to protect their children's digital privacy.

Keywords: *Social Media, Digital Privacy, Child, Mother, Sharenting.*

Araştırma Makalesi [Research Paper]

JEL Codes: *M30, M31, M37*

Submitted: 08 / 03 / 2022
Accepted: 23 / 01 / 2023

[1]Dr. Öğr. Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Ankara, Türkiye. alev.ustundag@sbu.edu.tr
Orcid No: https://orcid.org/0000-0001-5832-6810

Giriş

Son yıllarda Sosyal Ağ Sitelerinin (SNSs) sayısı da kullanıcı oranları da oldukça artmıştır (Otero, 2017). SNSs genellikle arkadaş bulmak, arkadaşlıkları sürdürmek, bilgiye ulaşmak ya da bilgi paylaşmak gibi amaçlarla kullanıldığı için her yaştan bireye hitap edebilmektedir (Duggan, Lenhart, Lampe & Ellison, 2015). Birçok kişi yorum yaparak, fotoğraf ve video paylaşarak SNSs'de günlük yaşamlarıyla ilgili gerçekleri paylaşmaktadır (Otero, 2017). Çocukların SNSs ile ilk tanışmaları ebeveynlerinin ultrason fotoğraflarını sosyal medya uygulamaları aracılığıyla paylaşmalarıyla başlamaktadır (Üstündağ, 2020). Böylece çocuklar daha doğmadan önce ilk "dijital parmak izine" sahip olmaktadır (Üstündağ, 2020). Duggan ve arkadaşları (2015) yaptıkları araştırmada Amerika Birleşik Devletleri'nde 2 yaşından küçük çocukların %92'sinin sosyal medyada var olduklarını belirlemişlerdir.

Ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili bilgileri ve fotoğraflarını SNSs aracılığıyla paylaşmaları "sharenting" olarak tanımlanmaktadır (Sharenting, 2016). Sharenting kavramı share ve parent kelimelerinin birleşiminden türetilmiştir (Blum-Ross & Livingstone, 2017). Akıllı cep telefonlarının yaygın kullanımı, bu cihazların her ortamda ve durumda fotoğraf ve video çekme özelliğinin bulunmasının yanı sıra cihazlar aracılığıyla sosyal medya uygulamalarının kullanılabilmesi, ebeveynlerin sharenting yapmalarını kaçınılmaz hale getirmektedir (Wagner & Gasche, 2018). Ebeveynlerin çocuklarının fotoğraflarını aileleri, arkadaşları ve tanıdıkları insanlarla paylaşmak istemeleri anlaşılabilir bir durumdur. SNSs fotoğrafların aynı anda herkesle paylaşılabilmesi olanağı sağladığı için ebeveynlere oldukça kolaylık da sağlamaktadır (Üstündağ, 2020).

Bazı araştırmalar hem annelerin hem de babaların çevrimiçi olarak çocuklarıyla ilgili içerikleri paylaştıklarını öne sürse de annelerin çocukları hakkındaki bilgileri ve fotoğrafları babalardan daha sık paylaştıkları görülmektedir (Ammari, Kumar, Lampe ve Schoenebeck, 2015). Bu bulgu kadınların erkeklere göre daha çok SNSs kullandığı (Duggan & Brenner, 2012) ve SNSs'ler aracılığıyla daha çok fotoğraf paylaşıldığı (Dhir, Pallesend, Torsheimd & Andreassend, 2016) bulgularıyla paralellik göstermektedir. Çevrimiçi paylaşımlarda bulunabilme olanağı sağlayan SNSs annelerin kendilerini ifade edebilmeleri ve iyi anne olduklarının onaylanması için yeni ve gelecek vaat eden bir ortam sunmaktadır (Krasnova, Spiekerman, Koroleva & Hildebrand, 2010).

Annelerin sharenting yapma nedenlerine ilişkin çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Her şeyden önce sharenting sosyal katılımın bir yolu gibi kabul edilmektedir (Wagner & Gasche, 2018). Ayrıca araştırma sonuçları (a) aileyi ve tanıdıkları çocuğun büyümesine dahil etme (Brosch, 2016), (b) çocuklarıyla birlikte görünme ve kendini görünür kılma (Davidson-Wall, 2018), (c) sosyal destek alma (Duggan, Lenhart, Lampe & Ellison, 2015) ve (d) anıları biriktirme (Blum- Ross & Livingstone, 2017) gibi çeşitli nedenlere işaret etmektedir. Sharenting annelerin ebeveynlik sırasında karşılaştıkları sorunlara çözümler bularak sosyal destek almalarının da bir yoludur. Anneler, sosyal ağlardaki bağlantılarından aldıkları sosyal destek nedeniyle kendilerini daha az yalnız hissetmektedir (Duggan, Lenhart, Lampe & Ellison, 2015). McDaniel ve arkadaşları (2012) annelerin refahının sosyal ağlarda geçirdikleri zamanla ilişkili olduğunu belirlemişlerdir. Ayrıca paylaşım yapma annelerin kendileriyle ilgili hazırlık yapmasına neden olmaktadır (Collett, 2005). Çünkü anneler, başkaları tarafından iyi ebeveyn olarak algılanmak istemekte ve bu nedenle çocukları hakkında belirli içerikleri paylaşarak ebeveyn yeterliliklerini göstermek istemektedir (Collett, 2005; Kumar & Schoenebeck, 2015). Ebeveyn olarak annelerin çevrimiçi imajını yönetmek, bir izlenim yönetimi biçimi olarak kabul edilebilir (Collett, 2005) ancak çocukların bakış açısına yönelik araştırmalar oldukça sınırlıdır. Yapılan bir araştırma, ergenlerin çoğu zaman ebeveynlerinin sosyal medyada paylaştığı içerikten utandığını göstermiştir (Levy, 2017). Çevrimiçi Aile Güvenliği Enstitüsü (FOSI) tarafından yapılan araştırmada da her on aileden birinde paylaşılan içeriklerin çocuklar tarafından kaldırılmasının istendiği belirlenmiştir (FOSI, 2015). Lipu ve Siibak (2019) 9-13 yaş arasında bulunan 14 çocuk ve anneleriyle yaptıkları araştırmada sharenting davranışının hem anneler hem de çocuklar açısından nasıl algılandığını ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Araştırma sonuçları annelerin uygun olmadığını düşünmelerine rağmen çocuklarıyla ilgili bilgi ve fotoğrafları paylaştıklarını, çocukların sosyal medya hesaplarını kullanırken çeşitli kurallara uymaları gerekirken annelerin bu kurallara uymadıklarını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca çocuklar annelerinin başarıları hakkında paylaşım yapmalarında memnun olduklarını ve hatta gurur duyduklarını ama olumsuz imaj yaratabilecek paylaşımlarından da rahatsız olduklarını ortaya koymuştur. Yani çocuklar olumlu destekleyen paylaşımlardan daha memnun olmaktadır. Moser, Chen ve Schoenebeck'e (2017) göre çocuklar, ebeveynlerinin kendileri hakkında mahremiyetlerini ihlal eden içerikleri paylaşmalarını olumsuz olarak algılamaktadır.

Anneler bazen çocuklarıyla ilgili başkaları tarafından uygunsuz olarak algılanabilecek veya çok fazla kişisel olabilecek bilgileri de paylaşabilmektedir (Brosch, 2016). Annelerin çocukları hakkında bilgi paylaşıp paylaşmama kararı, gizlilik-açıklık bakış açılarına göre değişebilmektedir (Chalklen & Anderson, 2017). Anneler arkadaşları, akrabaları ve tanıdıklarıyla çocuklarının hayatıyla ilgili içerikleri paylaşırken bir yandan yaşadıkları olumlu gelişmelerden haberdar ederken bir yandan da çocukların mahremiyetini ihlal etme sorunu yaşayabilmektedir (Chalklen & Anderson, 2017). Annelerin çocuklarının mahremiyetini korumak için yapacakları paylaşımın onlara sağladığı fayda, paylaşımın amacı ve mahremiyeti koruyucu davranışlar arasında denge kurmaları gerekmektedir (Wagner & Gasche, 2018).

Çocuk hakları açısından değerlendirildiğinde, çocukların geleceğinin ebeveynleri tarafından güvence altına alınması gerekmektedir. 0-18 yaş arasında bulunan bireyler çocuktur ve yetişkin olduklarında bağımsız karar verme hakkına sahip olacaklardır. Çocuklar 18 yaşını doldurmadıkları için bu haklarını henüz kullanamazlar, fakat çocuk bağımsız hareket etme hakkını kazanmadan önce bu haklar yetişkinler tarafından ihlal edilebilir. Çocukların yetişkin olup kendi kararlarını verebilecekleri zamana kadar haklarının korunması gerekmektedir (Üstündağ, 2020). Örneğin; 0-14 yaş arası çocuklar, otonom kararlar veremezler ve çevrimiçi paylaşımların olası olumsuz sonuçlarını bilme ve kontrol etme yeteneğinden yoksundur. Çocuklar paylaşımlarının avantaj ve dezavantajlarını dengeleyebilmek için gerekli bilgiye sahip olmadıkları için bilinçli karar veremezler. Mesela, fotoğraflarının internetten asla tamamen kaybolmayacağını bilmiyorlar. Bu nedenle ebeveynler çocuklarıyla ilgili içerikleri paylaşmadan önce çocuklarından izin almak zorundadır (Macenaite, 2017). Tüm bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda sosyal medya kullanıcısı olan annelerin çocuklarıyla ilgili paylaşımlarının, ne tür aldıkları önlemlerin, göz önünde bulundurdukları durumların ve çocuklarının dijital mahremiyetlerine ilişkin davranışlarının önemli olduğu düşünülmektedir. Yapılan literatür taramasında da ülkemizde bu konuda yapılan araştırmaların az olması, giderek artan sosyal medya kullanıcılığının çocuklar üzerinde farklı etkileri olabilen sharenting davranışının incelenmesinin önemini ortaya koymaktadır. Bu nedenle çalışmanın amacı, annelerin sosyal medya ortamında çocuklarına ilişkin paylaşımlarını ve çocuklarının dijital mahremiyetlerine ilişkin davranışlarını çok yönlü incelemek olarak belirlenmiştir.

1. Yöntem

1.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma tekniğinden yararlanılmış, nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme tekniklerinden de yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanımı tercih edilmiştir (Metin, 2014).

1.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubuna 15 anne bulunmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Metin, 2014). Annelerin çalışmaya alınma ölçütleri; 0-18 yaş aralığında çocuklarının olması, en az 10 yıldır sosyal medya uygulamalarını kullanmaları, sosyal medya uygulamalarını aktif bir şekilde kullanmaları ve herhangi bir iletişim engellerinin bulunmaması olarak belirlenmiştir. Annelerin çalışmaya alınmama ölçütleri olarak da görüşmeyi tamamlamamaları ve çalışmanın herhangi bir aşamasında ayrılmak istemeleri olarak belirlenmiştir.

Gönüllü olan anneler ile araştırma öncesinde bir görüşme yapılmış ve araştırma hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmaya katılmaya onay veren ve gönüllü olan anneler araştırmaya dahil edilmiştir. Çalışma grubunda bulunan annelere ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur. Tabloda görüldüğü üzere çalışmaya katılan annelerin yaşları 23-50 arasında değişmektedir. Annelerin çoğunun iki çocuğu bulunmaktadır. Çocukların en küçüğünün 10 aylık, en büyüğünün de 17 yaşında olduğu görülmektedir. Üç anne lisansüstü eğitim yapmış olup, tüm anneler üniversite mezunudur. Annelerin tamamının sosyal medya hesabı bulunmaktadır ve beş anne 10 yıldır, beş anne 12 yıldır, üç anne 15 yıldır ve iki anne de 20 yıldır aktif sosyal medya kullanıcısıdır. Annelerin tamamı WhatsApp ve Instagram uygulamalarını kullanmanın yanı sıra Twitter, YouTube, Facebook, TikTok ve Sportify uygulamalarını da kullandıkları belirlenmiştir. Annelerin tamamı gün içerisinde sosyal medya uygulamalarını kullanmaktadır. Hangi sıklıkta kullandıkları sorulduğunda da sekiz anne gün içinde ara sıra, üç anne sık, iki anne çok sık ve bir anne de sürekli kullandığını ifade etmiştir. Anneler sosyal medya hesaplarını gizli olarak kullanmakta, sadece iki annenin profili herkese açık konumdadır.

1.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması için araştırmacı tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formda annelerin sosyal medya kullanım durumlarını ve çocukların dijital mahremiyetlerine ilişkin davranışlarını belirlemeye yönelik 20 soruya yer verilmiştir. Görüşme soruları hazırlanırken amaca uygun sorular olmasına, yönlendirici sorular olmamasına, farklı anlamları karşılayan sorular olmamasına ve soru akışının mantıklı olmasına dikkat edilmiştir.

Görüşmeler 2021 yılının ağustos ayında gerçekleştirilmiştir. Pandemi önlemleri devam ettiği için araştırma verileri E-görüşme yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. E-görüşme yöntemi, temelde bilgisayar aracılığıyla gerçekleştirilen iletişime dayanmaktadır (Linabary ve Hamel, 2017). Yarı yapılandırılmış görüşme temelinde hazırlanmış sorular, araştırmaya katılmaya gönüllü olan annelere e-posta aracılığıyla iletilmiştir. E-görüşme yöntemi, annelerin soruları istedikleri gibi cevaplayabilmelerine imkân vermektedir. Üstelik katılımcılar kendi cevapları üzerine düşünebilmekte, cevaplarını değerlendirebilmekte ve gözden geçirebilmektedirler (Linabary ve Hamel, 2017).

Tablo 1. Çalışma Grubunda Bulunan Annelere Ait Genel Bilgiler

Yaş	**35**	**37**	**32**	**43**	**41**	**36**	**42**	**49**
Çocuk sayısı	1	1	2	2	2	1	1	2
Çocukların yaşı	3	7	6 ve 4	15 ve 8	15 ve 1	10 aylık	15	15 ve 1
Çocukların cinsiyeti	Kız	Kız	Kız ve erkek	2 erkek	Kız ve erkek	Kız	Erkek	Kız ve erkek
Eğitim düzeyi	Yüksek lisans/ doktora	Yüksek lisans/ doktora	Üniversite	Üniversite	Üniversite	Üniversite	Üniversite	Üniversite
Sosyal medya uygulamaları kullanıyor mu?	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Kaç yıldır sosyal medya kullanıcısısınız?	10	10	10	10	12	10	20	15
Hangi sosyal medya uygulamalarını kullanıyorlar?	WhatsApp Instagram Twitter YouTube	WhatsApp Instagram Facebook	WhatsApp Instagram Facebook YouTube	WhatsApp Istagram, Twitter Facebook YouTube	WhatsApp Instagram Twitter Facebook YouTube	WhatsApp TikTok Instagram Facebook YouTube	WhatsAppI nstagram Facebook	WhatsApp Instagram Twitter Facebook YouTube Sportify
Sosyal medya kullanım süreleri (günde)	Sık	Ara sıra	Çok sık	Ara sıra	Çok sık	Sürekli	Ara sıra	Sık
Sosyal medya hesapları	Gizli	Gizli	Gizli	Gizli	Gizli	Gizli	Gizli	Herkese açık
Yaş	**46**	**44**	**38**	**50**	**40**	**41**	**39**	
Çocuk sayısı	2	3	1	2	2	2	2	
Çocukların yaşı	17 ve 13	17, 15 ve 13	5	17 ve 12	3 ve 15	17 ve 13	9 ve 7	
Çocukların cinsiyeti	Kız	2 kız, 1 erkek	Kız	Kız ve erkek	Kız	2 erkek	Erkek ve kız	
Eğitim düzeyi	Üniversite	Üniversite	Üniversite	Üniversite	Üniversite	Üniversite	Yüksek lisans/dokt ora	
Sosyal medya uygulamaları kullanıyor mu?	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	
Kaç yıldır sosyal medya kullanıcısısınız?	15	12	20	12	12	12	15	
Hangi sosyal medya uygulamalarını kullanıyorlar?	WhatsApp Instagram Facebook	WhatsApp Instagram Facebook	WhatsApp Instagram	WhatsApp Instagram Facebook YouTube	WhatsApp Instagram Facebook YouTube	WhatsApp Instagram Facebook YouTube	WhatsApp Instagram Facebook YouTube	
Sosyal medya kullanım süreleri (günde)	Ara sıra	Ara sıra	Sık	Çok sık	Ara sıra	Ara sıra	Ara sıra	
Sosyal medya hesapları	Gizli	Gizli	Gizli	Gizli	Gizli	Herkese açık	Gizli	

1.4. Verilerin Analizi

Nitel olarak gerçekleştirilen bu araştırmadan elde edilen verilerin analizinde betimsel bir yaklaşım benimsenmiş, veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmacı tarafından sorulan sorulara annelerin verdikleri cevaplardan elde edilen bulgularının değerlendirilmesi için içerik analizi yönteminin analiz türlerinden "frekans analizi" yöntemi kullanılmıştır. Frekans analizi yöntemi, belirli bir durumun sıklığını ortaya koymakta olup, öneminin anlaşılmasını sağlamaktadır. Araştırma sonucunda formda bulunan maddelerin her biri ayrı ayrı incelenmiştir. Frekans analizi yapılabilmesi için öncelikle değerlendirme formunda bulunan her bir madde için verilerin dökümü yapılmış, daha sonra dökümü yapılan veriler, araştırmanın amaçları ile ilişkilendirilerek kodlanıp, tablolar haline sunulmuştur (Tavşancıl & Aslan, 2001).

Araştırmanın güvenirliğini sağlamak için ayrıca elde edilen veriler üzerinden kodlayıcılar arası güvenirlik çalışması yapılmıştır. Bir diğer kodlayıcı tarafından görüşme formlarının %20'si incelenmiş, Güvenirlik=Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı)X100 formülü ile analiz yapılmıştır (Miles & Huberman, 1994). Analiz sonucu %92 uyumlu olarak belirlenmiş ve araştırma güvenilir kabul edilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde, araştırma soruları kapsamında değerlendirme yapılmıştır. Bu bağlamda araştırma soruları şöyle düzenlenmiştir;

1. Annelerin sosyal medya ortamında çocuklarıyla ilgili paylaşımları nasıldır?
2. Annelerin sosyal medya ortamında çocuklarıyla ilgili paylaşımda bulunma gerekçeleri nelerdir?
3. Annelerin sosyal medya ortamında çocuklarıyla ilgili paylaşımlarında çocuklarının mahremiyetlerini korumaya ilişkin davranışları nelerdir?

1.5. Araştırmanın Etik Onayı

Söz konusu araştırma için Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan 20.08.2021 tarihli ve 21/542 karar numaralı onay alınmıştır.

2. Bulgular

Annelerden Tablo 1'de yer verilen genel bilgiler alındıktan sonra araştırma sorularına geçilmiştir. Annelerin sosyal medya ortamında çocuklarına ilişkin paylaşımlarını ve çocuklarının dijital mahremiyetlerine ilişkin davranışlarını inceleyebilmek amacıyla hazırlanan sorulara verdikleri yanıtlar, araştırma soruları başlıklarına göre tablolarla ifade edilmiştir.

2.1. Annelerin sosyal medya ortamında çocuklarıyla ilgili paylaşımları

Annelerin sosyal medya ortamında çocuklarıyla ilgili paylaşımları araştırma sorusu; annelerin sosyal medya hesaplarından çocuklarının fotoğraflarını paylaşma durumları, içerik paylaşma konusundaki tercihleri, sosyal medya kullanıcı deneyimleri ve paylaşımları hakkındaki çocuklarının düşünceleri kapsamında incelenmiştir. Tablo 2, çalışma grubunda bulunan annelerin sosyal medya hesaplarında çocuklarının fotoğraflarını paylaşma durumlarını göstermektedir.

Tablo 2. Annelerin Sosyal Medya Hesaplarında Çocuklarının Fotoğraflarını Paylaşma Durumları

Fotoğraflarını paylaşıyor musunuz?	**f**
Evet	14
Hayır	1

Tablo 2 incelendiğinde, çalışma grubunda bulunan annelerin neredeyse tamamının sosyal medya hesaplarından çocuklarının fotoğraflarını paylaştıkları görülmektedir. Sadece bir anne çocuğunun fotoğrafını paylaşmadığını ifade etmiştir.

Tablo 3, çalışma grubunda bulunan annelerin sosyal medya hesaplarından çocuklarıyla ilgili içerik paylaşma konusundaki tercihlerini göstermektedir.

Tablo 3. Annelerin Çocuklarıyla İlgili İçerik Paylaşma Konusundaki Tercihleri

Annelerin içerik paylaşım tercihleri	**f**
Çocuğumla ilgili paylaşımda bulunduğumda genellikle doğum günü ve okul mezuniyeti gibi özel günleri tercih ederim	12
Genelde ailece birlikte çekilmiş fotoğrafları paylaşmayı tercih ederim	3
Çocuğumun büyüme sürecini gösteren paylaşımları daha çok tercih ediyorum	5
Çocuğumun fotoğraflarını ve videolarını sadece ailem ve yakın arkadaşlarımın görebileceği şekilde paylaşırım	11
Çocuğumun eğlenceli veya komik olduğunu düşündüğüm fotoğraf ve videolarını paylaşmayı tercih ederim	4

Tablo 3 incelendiğinde, annelerin çoğunlukla doğum günü ve mezuniyet gibi çocukları ve aileleri için özel olan günlerle ilgili paylaşımlarda bulunmayı tercih ettikleri görülmektedir. Annelerin bu özel gün içeriklerini paylaşırken sadece aileleri ve yakın arkadaşlarının görebileceği şekilde paylaşım yaptıkları da belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, annelerin paylaşım tercihleri arasında çocuklarının büyüme süreçleri, eğlenceli-komik halleri ve aile birliktelikleri gibi içeriklerin de bulunduğu görülmektedir.

Görüşmeler sırasında dokuz anne sosyal medya kullanıcısı olarak deneyimlerinden de bahsetmiştir. Tablo 4, bu dokuz annenin sosyal medya kullanıcısı olarak deneyimlerini göstermektedir.

Tablo 4. Annelerin Sosyal Medya Kullanıcı Olarak Deneyimleri

Annelerin sosyal medya kullanıcısı deneyimleri	**f**
Sosyal medya ne yapmamam gerektiğini öğrenmeme yardımcı oldu	6
Sosyal medya diğer, daha deneyimli annelerden tavsiye almama yardımcı oldu	3

Tablo 4, annelerin sosyal medya hesaplarını çocuk yetiştirme konusunda bilgi kaynağı olarak da kullandıklarını göstermektedir. Anneler arasında sosyal medya hesaplarını çocuklarına nasıl davranmaları gerektiğini öğrenme ve daha deneyimli annelerden tavsiye alma kaynağı olarak değerlendirenler bulunmaktadır.

Tablo 5, çalışma grubunda bulunan annelerin, sosyal medya hesaplarındaki paylaşımları hakkında çocuklarının düşüncelerini göstermektedir.

Tablo 5. Çocukların Annelerinin Sosyal Medya Paylaşımları Hakkındaki Düşünceleri

Çocukların annelerinin paylaşımları hakkındaki düşünceleri	**f**
Sevmediği bir fotoğrafı sosyal medyada paylaştığımda kendini üzgün, endişeli veya gergin hissediyor	3
Hiç etkilenmiyor	1
Mutlu oluyor	4
Paylaşmamı kendisi istiyor	2
Poz veriyor	2
Çok rahatsız oluyor	6
Çok küçük olduğu için ne düşündüğünü bilmiyorum	1
Çok nadiren fikrini alarak paylaşıyorum ama çok hoşlanmıyor	1

Tablo 5, annelerin sosyal medya hesaplarından çocuklarıyla ilgili paylaşımlarının çoğunlukla çocuklarını rahatsız ettiğini göstermektedir. Altı anne paylaşımlarından dolayı çocuklarının çok rahatsız olduğunu ifade ederken, üç anne sevmedikleri bir fotoğrafı sosyal medyada paylaştığında çocuklarının üzgün, endişeli veya gergin hissettiklerini ifade etmiştir. Bir anne de çok nadiren çocuğunun fikrini alarak paylaşım yaptığını ve çocuğunun paylaşımından çok hoşlanmadığını belirtmiştir. Bu sonucun yanı sıra dört anne çocuğunun mutlu olduğunu ifade ederken, iki anne çocuklarının poz verdiğini, iki anne çocuklarının kendilerinin paylaşım yapmasını istediğini ve bir anne de çocuğu henüz bebek olduğundan kendini ifade edemediği için ne düşündüğünü bilmediğini ifade etmiştir. Çocuğunun hiç etkilenmediğini ifade eden de bir anne bulunmaktadır.

2.2. Annelerin Sosyal Medya Ortamında Çocuklarıyla İlgili Paylaşımda Bulunma Gerekçeleri

Annelerin sosyal medya ortamında çocuklarıyla ilgili paylaşımda bulunma gerekçeleri araştırma sorusu; annelerin sosyal medya hesaplarından çocuklarıyla ilgili içerik paylaşımında bulunma gerekçeleri ve içerik paylaşma süreçleri kapsamında incelenmiştir.

Tablo 6, çalışma grubunda bulunan annelerin sosyal medya hesaplarından çocuklarıyla ilgili içerik paylaşımında bulunma gerekçelerini göstermektedir.

Tablo 6. Annelerin Çocuklarıyla İlgili İçerik Paylaşımında Bulunma Gerekçeleri

Annelerin çocuklarıyla ilgili içerik paylaşma gerekçeleri	**f**
Ailem ve arkadaşlarımla iletişimde kalmak için paylaşıyorum	14
Anı olarak saklamak kolay olduğu için paylaşıyorum	1

Tablo 6, annelerin çoğunlukla geniş ailesi ve arkadaşlarıyla iletişimde kalmak için paylaşım yaptıklarını göstermektedir. Ayrıca anı olarak saklamanın kolay olduğunu düşünüp paylaşımda bulunan da bir anne bulunmaktadır.

Tablo 7, çalışma grubunda bulunan annelerin sosyal medya hesaplarından çocuklarıyla ilgili içerik paylaşım süreçlerini göstermektedir.

Tablo 7. Annelerin Sosyal Medya Hesaplarında Çocuklarıyla İlgili İçerik Paylaşım Süreçleri

Annelerin içerik paylaşma süreçleri	**f**
Eğer komikse çocuğumun utandırıcı bir şey yaptığı bir fotoğraf paylaşabilirim	1
Çocuğum mutlu bir anını kutlarken fotoğrafını paylaşabilirim	13
Çocuğumun pijamalı fotoğrafını paylaşabilirim	1
Çocuğumun vesikalık fotoğrafını paylaşabilirim	2
Çocuğumun sevgilisi hakkında gönderi paylaşabilirim	1
Çocuğumun kurslarını ayrıntılı bir şekilde ifade eden gönderi paylaşabilirim	1
Çocuğumun başarılarıyla ilgili gönderi paylaşabilirim	8
Çocuğumun hobileri hakkında gönderi paylaşabilirim	7

Tablo 7, annelerin çoğunlukla çocuklarının mutluluk anlarını, başarı kutlamalarını ve hobilerini kapsayan içerikleri sosyal medya hesaplarından paylaşmayı tercih ettiklerini göstermektedir. Bunun yanı sıra, iki anne çocuğunun vesikalık fotoğrafını, bir anne çocuğunun sevgilisini, bir anne çocuğunun gittiği kursları, bir anne de eğer komikse çocuğunun utandırıcı bir şey yaptığı bir fotoğrafının paylaşılabileceğini ifade etmiştir.

2.3. Annelerin sosyal medya paylaşımlarında çocuklarının mahremiyetlerini korumaya ilişkin davranışları

Annelerin sosyal medya paylaşımlarında çocuklarının mahremiyetlerini korumaya ilişkin davranışları araştırma sorusu; annelerin paylaşım yaparken çocuklarından izin alma tercihleri, çocuklarının ileride karşılaşabilecekleri durumları düşünme/öngörebilme durumları, çocuklarının dijital mahremiyetini korumak için aldıkları önlemler, gizlilik ayarları ve kişisel fotoğrafların/videoların paylaşılmasıyla ilgili görüşleri kapsamında incelenmiştir.

Tablo 8, çalışma grubunda bulunan annelerin sosyal medya hesaplarından çocuklarıyla ilgili içerik paylaşırken çocuklarından izin alma tercihlerini göstermektedir.

Tablo 8. Annelerin Çocuklarıyla İlgili İçerik Paylaşırken Çocuklarından İzin Alma Tercihleri

Annelerin çocuklarından izin alma tercihleri	**f**
Paylaşım yaparken çocuğumdan izin almam gerektiğini düşündüm	10
Paylaşım yaparken çocuğumdan izin almam gerektiğini hiç düşünmedim	2
Çocuğuma önceden sorun olup olmadığını sordum	7
Çok küçük olduğu için sormadım ve düşünmedim	12
Sorduğum da oldu sormadığım da	1
Çocuğumun yaşı büyük olduğu için fotoğraflarını paylaştığımda fikrini alırım	10
Çocuğumun fotoğraf ve videolarını paylaştığımda fikrini almıyorum	1

Tablo 8, annelerin çoğunlukla çocuklarının küçük olmasından dolayı sosyal medyada paylaşım yaparken çocuklarına onlarla ilgili paylaşım yapıp yapamayacağını sormadıklarını ve bunu hiç düşünmediklerini göstermektedir. Ayrıca, on anne paylaşım yaparken çocuğundan izin alması gerektiğini düşündüğünü de ifade etmiştir. Yine on anne yaşları büyük olduğu için fotoğraflarını paylaştıklarında çocuklarının fikrini almaktadır. Yedi anne çocuğu için sorun olup olmadığını sorduğunu ifade ederken, iki anne paylaşım yaparken çocuğundan izin alması gerektiğini düşünmediğini, bir anne de bazen sorup bazen sormadığını ve bir anne de paylaşım yaparken çocuğunun fikrini sormadığını ifade etmiştir.

Tablo 9, çalışma grubunda bulunan annelerin sosyal medya hesaplarından çocuklarıyla ilgili fotoğraf paylaşırken ileride karşılaşabilecekleri durumları düşünme/öngörebilme durumlarını göstermektedir.

Tablo 9. Annelerin Çocuklarıyla İlgili Fotoğraf Paylaşırken İleride Olabilecekleri Düşünme Durumları

Annelerin ileride olabilecekleri düşünme durumları	**f**
Evet düşündüm	8
Hayır düşünmedim	6
Kötü paylaşım yapmam	1
Çocuğumun görmekten mutlu olmayacağı fotoğraf ve videoları paylaşmaktan kaçınırım.	14
Çocuğumun yaşı büyük olduğu için istediği fotoğraf ve videoları paylaşmaya özen gösteriyorum.	5
Çocuğumun yüzünü fotoğraflarda net göstermedim.	3
Çocuğumun fotoğraflarını internette paylaşırken endişelenecek pek bir şey görmüyorum.	2

Tablo 9, annelerin çoğunlukla çocuklarının görmekten mutlu olmayacakları fotoğraf ve videoları paylaşmaktan kaçındıklarını göstermektedir. Sekiz anne yaptıkları paylaşımların sonucunda çocuklarının ileride karşılaşabilecekleri durumları düşündüğünü, altı anne de düşünmediğini ifade etmiştir. Ayrıca, çocuğunun yaşı büyük olduğu için onun istediği fotoğraf ve videoları paylaştığını ifade eden beş anne, çocuğunun yüzünü fotoğraflarda net göstermediğini ifade eden üç

anne, çocuğunun fotoğraflarını internette paylaşırken endişelenecek pek bir şey olmadığını düşünen iki anne ve kötü paylaşım yapmadığını ifade eden bir anne bulunmaktadır.

Tablo 10, çalışma grubunda bulunan annelerin sosyal medya hesaplarından çocuklarıyla ilgili içerik paylaşırken çocuklarının dijital mahremiyetini korumak için aldıkları önlemleri göstermektedir.

Tablo 10. Annelerin Çocuklarının Dijital Mahremiyetini Korumak İçin Aldıkları Önlemler

Annelerin çocuklarının dijital mahremiyetini korumak için aldıkları önlemler	**f**
İçerik paylaştığım sitenin güvenlik ayarlarını çocuğumun mahremiyetini koruyabileceğim şekilde özelleştiririm.	8
Paylaşımlarımı çocuğumun kimliğini gizli tutarak yaparım.	6
Çocuğumun kişisel bilgilerini paylaşmamaya özen gösteririm	11
Çocuğumun yaşı büyük olduğu için beğenmediği içerikleri silmesine izin vermek için gönderilerimde etiketliyorum.	1
Paylaştığım fotoğraf ve videolarda çocuğumun çıplak olmamasına özen gösteririm.	10
Çocuğumla ilgili içerik paylaşmadan önce çocuğumun büyüdüğünde bu içerik hakkında ne düşüneceğini düşünürüm.	7
Çocuğumun yaşı büyük olduğu için onun tercihlerini dikkate alarak içerik paylaşırım.	10
Paylaştığım gönderilerde çocuğumun dijital gizliliğini korumak için çeşitli uygulamalar kullanıyorum	2

Tablo 10, annelerin çocuklarının dijital mahremiyetini korumak çoğunlukla çocuklarının kişisel bilgilerini paylaşmamaya özen gösterdiklerini, çocuklarının çıplak olmamasına özen gösterdiklerini, içerik paylaştıkları sitenin güvenlik ayarlarını çocuğunun mahremiyetini koruyabilecekleri şekilde özelleştirdiklerini, çocuklarının yaşı büyük olduğu için tercihlerini dikkate alarak ve çocuklarının kimliğini gizli tutarak paylaşım yaptıklarını göstermektedir. Ayrıca, iki anne gönderilerinde çocuğunun dijital gizliliğini korumak için çeşitli uygulamalar kullandığını ve bir anne de çocuğunun yaşı büyük olduğu için beğenmediği içerikleri silebilmesi için gönderilerinde çocuğunu etiketlediğini ifade etmiştir.

Tablo 11, çalışma grubunda bulunan annelerin gizlilik ayarları ve kişisel fotoğrafların/videoların paylaşılmasıyla ilgili görüşlerini göstermektedir.

Tablo 11. Annelerin Gizlilik Ayarları ve Kişisel Fotoğrafların/Videoların Paylaşılmasıyla İlgili Görüşleri

Annelerin gizlilik ayarları ve kişisel fotoğrafların/videoların paylaşılmasıyla ilgili görüşleri	**f**
Gizlilik ayarlarıma güveniyorum	12
Kişisel fotoğraflar ve videolar yalnızca arkadaşlarla paylaşılmalıdır	11
Kişisel fotoğraf ve videoları herkesle paylaşmaktan çekinmem	1
Birilerinin çocuklarımın özel bilgilerini öğrenmesinden endişe duyuyorum	10
Birilerinin çocuklarımın fotoğraflarını paylaşmasından endişe duyuyorum	8

Tablo 11, annelerin çoğunlukla gizlilik ayarlarına güvendikleri ve kişisel fotoğraflar ile videoların yalnızca tanıdıkları arkadaşlarıyla paylaşılmasının uygun olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Sadece bir anne kişisel fotoğraf ve videoları herkesle paylaşmaktan çekinmediğini ifade etmiştir. Aynı zamanda on anne birilerinin çocuklarının özel bilgilerini öğrenmesinden, sekiz anne de birilerinin çocuklarının fotoğraflarını paylaşmasından endişe duyduğunu ifade etmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu araştırma annelerin sosyal medya hesaplarından çocuklarıyla ilgili paylaşımlarını ve çocuklarının dijital mahremiyetlerine ilişkin davranışlarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Üç temel araştırma sorusu belirlenerek gerçekleştirilen araştırma sonucunda; çalışma grubunda bulunan annelerin neredeyse tamamının sosyal medya hesaplarından çocuklarının fotoğraflarını paylaştıkları belirlenmiştir. Sadece bir anne çocuğunun fotoğrafını paylaşmadığını ifade etmiştir ancak bu annenin sosyal medya hesabı incelendiğinde ve diğer sorulara verdiği cevaplar göz önünde bulundurulduğunda, aslında çocuğuyla ilgili paylaşımlarda bulunduğu görülmüştür. Benzer şekilde Bartholomew ve arkadaşları (2012) da araştırmalarında annelerin %98'inin çocuklarının fotoğraflarını sosyal medya hesaplarında paylaştıklarını belirlemişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde annelerin daha çok mezuniyet, doğum günü, başarıların kutlanması ve mutlu olunan anlar gibi özel günlerin anılarına ait içerik oluşturmayı ve paylaşmayı tercih ettikleri görülmüştür. Tüm aile bireylerinin bir arada olduğu bu özel günlerin arşivlenmesi, bir anlamda dijital albüm oluşturma olarak da düşünülebilir. Üstündağ'a (2020) göre dijital teknolojinin bu kadar hayatımızın içinde olmadığı dönemlerde fotoğraf albümleri kullanılarak insanlar hayatlarını başkalarına sunmaktaydı, günümüzde ise sosyal medya hesapları aracılığıyla bu alışkanlık sürdürülmektedir. Thompson (2013) annelerin sosyal medya uygulamalarındaki paylaşımlarının hamilelik dönemlerinden başlayarak, çocuklarının tüm yaşam serüvenine ilişkin içerikleri yakın çevreleri, akrabaları ve

arkadaşlarıyla paylaştıklarını ifade etmektedir. Kumar ve Schoenebeck (2015) tarafından yapılan araştırma, annelerin genellikle çocuklarının dört tür fotoğrafını sosyal ağlarda paylaştığını göstermektedir. Bunlar; gelişimsel beceriler (örneğin; ilk diş resimleri), aile ve arkadaşlarla olan fotoğraflar (örneğin; tatiller) ve sevimli (örneğin; bebek resimleri) veya komik (örneğin; kirlenme) buldukları fotoğraflar. Brosch'un (2016) çalışmasında da benzer sonuçlar bulunmaktadır, bu araştırmada da annelerin günlük yaşam olaylarına (örneğin; doğum günü partileri, aile yemekleri, tatiller) ilişkin içerik paylaştıklarını göstermektedir. Sosyal medya uygulamaları insanların tüm tanıdıklarıyla iletişim halinde olmalarını ve birbirlerinden anlık haberdar olmalarını kolaylaştırmaktadır. Annelerin çocuklarıyla ilgili içerik paylaşırken çoğunlukla geniş ailesi ve arkadaşlarıyla iletişimde kalmayı amaçlamaları bulgusu, bu bağlamda değerlendirilebilir. Dijital albüm olarak ele alındığında sosyal medya hesapları fotoğraflara ulaşılmasını ve arşivlenmesini kolaylaştırabilir. Fotoğraf bastırmak, albüme yerleştirmek, albümler için evlerde özel alanlar bulundurmak ve fotoğrafların bir süre sonra zarar görebilmesi gibi durumlarla kıyaslandığında annelerin yüzlerce ve binlerce fotoğrafı depolamak ve saklamak için sadece sosyal medya uygulamalarını kullanabilecekleri herhangi bir dijital medya cihazına sahip olmaları yeterlidir. Ayrıca bu fotoğrafların güvenli bir şekilde saklanıp, kolayca taşınabilir ve istenildiği zaman ulaşılabilir olması da annelerin sosyal medya hesaplarından paylaşım yapmayı tercih etme sebepleri arasında bulunabilir.

Elde edilen bulgular, annelerin çoğunlukla sosyal medya hesaplarını çocuk yetiştirme konusunda bilgi kaynağı olarak kullandıklarını göstermektedir. Anneler, sosyal medya hesaplarını çocuklarına nasıl davranmaları gerektiğini öğrenme ve daha deneyimli annelerden tavsiye alma kaynağı olarak da değerlendirmektedir. Çimke, Yıldırım Gürkan ve Polat (2018) dijital teknolojinin gelişmesi ve sosyal medya uygulamalarının yoğun şekilde kullanılmasının anneler üzerindeki etkileri arasında; annelik deneyimlerinin paylaşılması, çocuk yetiştirme sürecinde yaşadıkları zorlukları, geliştirdikleri yöntemleri ve mutlulukları gösterme isteklerinin olduğunu ifade etmektedir. Brosch (2016) ise bu durumu, annelik serüveni içerisinde yaşanılan her türlü durumun sosyal medya hesaplarından paylaşılmasının popüler hale geldiği şeklinde açıklamaktadır. Archer ve Kao (2018) potansiyel bir sosyal destek mekanizması olarak sosyal medyanın rolünü araştırdıkları çalışmalarında, yeni bebek sahibi olmuş birçok annenin bebek doğurduktan sonra kendilerini giderek daha fazla izole edilmiş ve bunalmış hissedebildiklerini ve bu açıdan değerlendirilmediğinde sosyal medyanın sosyal destek açısından faydaları olduğu görülürken, sosyal medya kullanımının bazı olumsuz yönlerinin de olduğunu tespit etmişlerdir.

Anneler, sosyal medya hesaplarından yaptıkları paylaşımların çoğunlukla çocuklarını rahatsız ettiğini ifade etmiştir. Çocuklarının rahatsız olması annelerin yaptıkları paylaşımlar üzerinde etkili olmadığı söylenebilir çünkü anneler paylaşımlarını sürdürmektedir. Annelerin paylaştığı içerikler dijital ayak izleri bıraktığından ve farkında olmasalar da çocuklarının çevrimiçi bir kimlik oluşturmasına katkıda bulunduklarından bu önemli bir konudur (Steinberg, 2016). Çevrimiçi Aile Güvenliği Enstitüsü (FOSI) tarafından yapılan araştırma sonuçları annelerin %20'sinin ileride çocuğunun utanabileceğini düşündüğü içerikler paylaştıklarını ve paylaşılan fotoğrafların çocuklar tarafından kaldırılmasının istendiği belirlenmiştir (FOSI, 2015). Moser ve arkadaşlarının (2017) yaptıkları araştırmada da 10-17 yaş arasında bulunan çocukların annelerinin kendileri hakkında olumsuz izlenim bırakan fotoğrafları paylaşmalarından rahatsız oldukları belirlenmiştir. Çocukların kendileri ile ilgili paylaşım yapılmadan önce izin vermeleri gerekmektedir. Fotoğraflarının paylaşılmasını istemeyen bir çocuğa saygı duyulmalıdır. Sadece annesi olmak, çocuğunun kararına saygı duyulmaması anlamına gelmemelidir. 0-18 yaş arasında bulunan bireyler çocuktur ve 18 yaşından itibaren bağımsız karar verme hakkına sahip olacaklardır. Çocukları reşit olana kadar bu hakları, bakmakla yükümlü olan kişiler tarafından korunmalıdır. Ancak elde edilen bulgu bağlamında değerlendirildiğinde; çocukların rahatsız olmalarına rağmen paylaşımların sürmesi, çocukların kararlarının, düşüncelerinin ve isteklerinin dikkate alınmadığını göstermektedir. Ouvrein ve Verswijvel (2019) ebeveynlerinin sosyal medyada hakkında istemediği bilgiler paylaşan çocukların büyüdüklerinde, ebeveynlerinin kendileri hakkında paylaştığı bilgileri onaylayamadıkları için vekalet eksikliği (ve hatta öfke) hissedebileceklerini ifade etmektedir. Bu bulgular, annelerin çocukları hakkında paylaşım yaparken dikkatli düşünmeleri ve çocuklarının onaylamayacağı bilgileri yayınlamaktan kaçınmaları gerektiğini göstermektedir.

Annelerin çoğunlukla çocuklarının küçük olmasından dolayı sosyal medyada paylaşım yaparken çocuklarına sormadıkları ve bunu hiç düşünmedikleri belirlenmiştir. Aynı zamanda, annelerden paylaşım yaparken çocuğundan izin alması gerektiğini düşündüğünü ifade edenler de bulunmaktadır. Araştırmada annelerin çocuklarından izin almaları gerektiğini düşündüklerini ve çocuklarının yaptıkları paylaşımlardan rahatsız olduklarını ifade etmelerine rağmen paylaşım öncesinde hiç sormamaları çocuk haklarının ihlali kapsamında değerlendirilebilir. Kendileriyle ilgili paylaşımlarda çocuklara sorulması ve kararlarına saygı duyulması gerektiği düşünülmektedir. Benzer şekilde Güngör (2021) beş annenin sosyal medya hesaplarından çocuklarıyla ilgili paylaşımlarını çocuk hakları ihlali ve çocuk istismarı kapsamında incelediği araştırmasında, annelerin paylaşımlarında farklı şekillerde çocuk haklarını ihlal ettiklerini ve hatta çocuk istismarı kapsamında bulunan davranışları olduğunu belirlemiştir. Keith ve Steinberg (2017) çocuklarıyla ilgili içerik paylaşmadan önce o paylaşımın çocuk tarafından nasıl algılanacağını ve çocuğun ilerideki hayatını nasıl etkileyebileceğini ebeveynlerin düşünmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Otero (2017) ise, çocukların ebeveynlerinin onlarla ilgili paylaşımlarını reddetme haklarına sahip olduklarını belirtmektedir.

Annelerin dijital mahremiyetini korumak amacıyla çocuklarının kişisel bilgilerini paylaşmamaya özen gösterdikleri, çocuklarının yüzlerini fotoğraflarda net göstermedikleri, çocuklarının çıplak olmamasına özen gösterdikleri, içerik paylaştıkları sitenin güvenlik ayarlarını çocuğunun mahremiyetini koruyabilecekleri şekilde özelleştirdikleri, çocuklarının kimliğini gizli tutarak paylaşım yaptıkları, kişisel fotoğraflar ile videoları yalnızca tanıdıkları arkadaşlarıyla paylaştıkları belirlenmiştir. Ayrıca anneler birilerinin çocuklarının özel bilgilerini öğrenmesinden ve çocuklarının fotoğraflarını paylaşmasından endişe duymaktadır. Anneler kendilerince çocuklarını mutsuz edecek paylaşımlar yapmadıklarını ve çocuklarını koruyucu önlemler aldıklarını düşünmektedir. Dijital mahremiyet önemli ve hassas bir konudur. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre "Madde 17. Devlet, kitle iletişim araçlarının, çocuğun gelişimi açısından önemini kabul eder. Çocuğun bunlarla çeşitli bilgi ve belgelere ulaşmasını sağlar, kendi kültürü ve dili bakımından bu araçlarla alabileceği gereksinimleri karşılar. Ayrıca kitle iletişim araçlarının verebileceği her türlü zarardan çocukları korur. Madde 18. Çocukların yetişmesinden ve gelişmesinden sorumlu olan büyükler, bu sorumluluklarını en iyi biçimde yerine getirirler". Sözleşme maddeleri gereğince de anneleri yaptıkları içerik paylaşımlarıyla çocukların haklarını ihlal edici davranışlarda bulunmamalıdır. Bu nedenle, çocukların güvenli bir çevrede yetiştikleri, dijital mahremiyetlerine özen gösterildiği, korunduğunu ve düşüncelerine saygı duyulduğunu hissetmeleri için ebeveynlerin çocuğun mahremiyet haklarını bilmeleri, anlamaları ve uygulamaları gerektiği düşünülmektedir.

Elde edilen bulgularda anneler tarafından bilinçli ya da bilinçsiz olarak çeşitli şekillerle sosyal medyada çocuklarıyla ilgili paylaşımların sıklıkla yapıldığı sonucuna varılabilir. Annelerin kendilerince aldıkları mahremiyet önlemlerine karşın, çocuklarının rızası olmaması ve rahatsız olmalarına rağmen paylaşımlarını sürdürmeleri nedeniyle bu konuda desteklenmeleri gerektiği düşünülmektedir. Yaptıkları paylaşımlardan kaynaklanabilecek riskler çocuklarının potansiyelini, gelişimini, kimliğini, tutumlarını veya mahremiyetini etkileyebilir, ayrıca çocuklar üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabilir. Bu nedenle dijital mahremiyet konusunda annelerin farkındalığını artırması amaçlanan bilinçlendirme çalışmaları yapılabilir. Genel olarak değerlendirildiğinde annelerin daha çok kutlama ve mutlu olunan anlar gibi özel günlerin anılarına ait içerik oluşturmayı ve paylaşmayı tercih ettikleri görülmüştür. Paylaşım amacı ne olursa olsun annelerin çocukları yeterli olgunluk düzeyine ulaşana kadar çocuklarının haklarını koruması ve güvenliklerini sağlaması gerekmektedir. Yapılacak diğer araştırmalarda çocukların bakış açısıyla ebeveynlerinin paylaşımlarının değerlendirildiği çalışmalara yer verilebilir. Ayrıca çocukların kendi hesaplarından yaptıkları paylaşımların da incelendiği çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

Ammari, T., Kumar, P., Lampe, C., & Schoenebeck, S. (2015). Managing Children's Online Identities : How Parents Decide what to Disclose about their Children Online. 1895–1904.

Archer, C. ve Kao, K. T. (2018). Mother, baby and Facebook makes three: does social media provide social support for new mothers?. Media International Australia, 168(1), 122-139.

Bartholomew M., Schoppe-Sullivan S., Glassman M., Kamp Dush C., & Sullivan J. (2012). New parents' facebook use at the transition to parenthood. Family Relations, 61(3), 455-469.

Blum-Ross, A. ve Livingstone, S. (2017). "Sharenting," parent blogging, and the boundaries of the digital self. Popular Communication, 15(2), 110-125.

Brosch, A. (2016). When the child is born into the Internet: Sharenting as a growing trend among parents on Facebook. The New Educational Review, 43(1), 225–235.

Chalklen, C. ve Anderson, H. (2017). Mothering on Facebook: Exploring the privacy/openness paradox. Social Media & Society, 3(2), 1–10.

Collett, J. L. (2005). What kind of mother am I? Impression management and the social construction of motherhood. Symbolic Interaction, 28(3), 327–347.

Çimke S., Yıldırım Gürkan D., & Polat S. (2018). Sosyal medyada çocuk hakkı ihlali: sharenting. Güncel Pediatri, 16(2), 261-267.

Davidson-Wall, N. (2018). "Mum, seriously!" Sharenting the new social trend with no optout. Paper presented at the 9th Debating Communities and Social Networks 2018 OUA Conference. Online conference.

Duggan, M. ve Brenner, J. (2012). The demographics of social media users—2012. Pew Research Centre. Retrieved from http://www.pewinternet.org/2013/02/14/the-demographics-of-social-media-users-2012/

Dhir, A., Pallesend, S., Torsheimd, T., & Andreassend, C. S. (2016). Do age and gender differences exist in selfie-related behaviours? Computers in Human Behaviour, 63, 549–555. https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.05.053

Duggan, M., Lenhart, A., Lampe, C., & Ellison, N. (2015). Parents and social media. Pew Research Centre. Retrieved from http://www.pewinternet.org/2015/07/16/parents-and-social-media/

Family Online Safety Institute (FOSI). (2015). Parents, privacy & technology use. Available from: https://www.fosi.org/policy-research/parents-privacy-technology-use

Güngör, A. (2021). Sosyal medyada çocuk hakları ihlali ve çocuk istismarı: Instagram anneleri. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 2021(54), 1-24.

Keith B. ve Steinberg S. (2017). Parental sharing on the ınternet child privacy in the age of social media and the pediatrician's role. JAMA Pediatrics, 171(5), 413-414.

Krasnova, H., Spiekerman, S., Koroleva, K., & Hildebrand, D. (2010). Online Social Networks: Why we Disclose. J. Inf. Technol. 25(2), 109–125.

Kumar, P. ve Schoenebeck, S. (2015). The modern day baby book: Enacting good mothering and stewarding privacy on Facebook. Paper presented at the Proceedings of the 18th ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work & Social Computing, Vancouver, BC, Canada, 1302–1312.

Levy, E. (2017). Parenting in the digital age: How are we doing? Retrieved from https://parentzone.org.uk/parenting-digital-age-online-safety-digital-resilience-childrenjudge-parents.

Linabary, R. J. ve Hamel, A. S. (2017). Feminist online interviewing: ongoing issues of power, resistance and reflexivity in practice. Feminist Review, 115, 97-113.

Lipu, M. ve Siibak, A. (2019). 'Take it down!': Estonian parents' and pre-teens' opinions and experiences with sharenting. Media International Australia, 170(1), 57-67.

Macenaite, M. (2017). From universal towards child-specific protection of the right to privacy online: Dilemmas in the EU general data protection regulation. New Med. Soc. 19, 765–779.

McDaniel, B. T., Coyne, S. M., & Holmes, E. K. (2012). New mothers and media use: Associations between blogging, social networking, and maternal well-being. Maternal and Child Health Journal, 16(7), 1509–1517.

Metin, M. (2014). Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Miles, M.B. ve Huberman, A.M. (1994). Qualitative data analysis: An expanded sourcebook. New York: Sage Publications, Inc.

Moser, C., Chen, T., & Schoenebeck, S. Y. (2017). Parents and children's preferences about parents sharing about children on social media. Proceedings of the 2017 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems (5221-5225). ACM.

Otero, P. (2017). Sharenting... should children's lives be disclosed on social media. Arch Argent Pediatr, 115(5), 412-413.

Ouvrein, G. ve Verswijvel, K. (2019). Sharenting: Parental adoration or public humiliation? A focus group study on adolescents' experiences with sharenting against the background of their own impression management. Children and Youth Services Review, 99, 319–327.

Sharenting. (2016). In: Collins Dictionary. https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/sharenting

Steinberg, S. (2016). Sharenting: Children's privacy in the age of social media. Retrieved from Social Science Research Network website: https://papers.ssrn.com/abstract=2711442.

Tavşancıl, E., & Aslan, A. E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.

Thompson, P. (2013). The digital natives as learners: Technology use patterns and approaches to learning. Computers & Education, 6, 512–533.

Üstündağ, A. (2020). Çocuk ve ekran. Dijital medya ve çocuk gelişimi. Ankara: Eğiten Kitap

Wagner, A. ve Gasche, L. A. (2018). Sharenting: Making decisions about other's privacy on social networking sites. Darmstadt Technical University, Department of Business Administration, Economics and Law, Institute for Business Studies (BWL). Retrieved from http://mkwi2018.leuphana.de/wpcontent/uploads/MKWI_81.pdf.

Extended Abstract

Aim and Scope

In recent years, the number of Social Networking Sites (SNSs) and user rates have increased considerably. Since SNSs are generally used for purposes such as finding friends, maintaining friendships, accessing or sharing information, they can appeal to individuals of all ages. Many people post facts about their daily life on SNSs by commenting, posting photos and videos. The sharing of information and photos by parents about their children via SNSs is defined as “sharenting”. The concept of sharenting is derived from the combination of the words share and parent. The widespread use of smart mobile phones, the ability of these devices to take photos and videos in every environment and situation, as well as the use of social media applications through devices make it inevitable for parents to sharenting. Although some studies suggest that both mothers and fathers share content about their children online, it is seen that mothers share information and photos about their children more often than fathers.

It is thought that whether mothers who are social media users share about their children, what kind of precautions they take, what situations they consider, and their children's behaviors regarding their digital privacy are important. The fact that there are few studies on this subject in our country in the literature review reveals the importance of examining the sharenting behavior, which can have different effects on children due to the increasing use of social media. For this reason, the aim of the study is to examine the sharing of mothers about their children in the social media environment and their behaviors regarding their children's digital privacy.

Methods

Qualitative research technique was used in the research, and it was carried out using the interview technique, one of the qualitative research methods. There are 15 mothers in the study group of the research. Criterion sampling method, one of the purposive sampling methods, was used in the selection of the study group. Inclusion criteria of mothers; It has been determined as having children between the ages of 0-18, using social media applications for at least 10 years, using social media applications actively and not having any communication barriers. Mothers' inclusion criteria were determined as not completing the interview and wanting to leave at any stage of the study. The research was carried out using the interview technique, and the use of semi-structured interview technique was preferred among the interview techniques. A semi-structured interview form prepared by the researcher was used to collect data. The interviews were held in August 2021. As the pandemic measures continue, the research data were obtained using the e-interview method. The e-conversation method is basically based on communication via computer. A descriptive approach was adopted in the analysis of the data obtained from this qualitative research, and the data were analyzed using the content analysis method. In the analysis of the research data, an evaluation was made within the scope of the research questions. In this context, the research questions were arranged as follows;

1. How do mothers share about their children on social media?

2. What are the reasons for mothers to share about their children on social media?

3. What are the behaviors of mothers to protect their children's privacy in their social media posts about their children?

Findings

As a result of the research; It was determined that almost all of the mothers in the study group shared their children's photos from their social media accounts. When evaluated in general, it was seen that mothers mostly preferred to create and share the memories of special days such as graduation, birthday, celebration of success and happy moments. The findings show that mothers mostly use their social media accounts as a source of information about raising children. Mothers also consider social media accounts as a source of learning how to treat their children and getting advice from more experienced mothers. Mothers stated that the posts they made on their social media accounts mostly disturbed their children. It has been determined that mothers mostly do not ask their children while sharing on social media because their children are small, and they never think about it. Other findings are that they take various precautions to protect the digital privacy of their children.

Conclusion

In other studies to be conducted, studies that evaluate the shares of their parents from the children's point of view can be included. In addition, studies can be conducted in which the shares of children from their own accounts are examined.